

STIVRA BEAVDETGIRJI

Stivračoahkin dollui 18.12.2015 tii 16,00, (17,00 SÁ) Elle Ristiinna Saba kontoris Deanušaldái. Čoahkkimii ledje bohtan ovdaolmmoš Elle Ristiinna Saba, stivralahttu Veikko Guttorm ja stivralahttu ja čálli Lemet-Jon Ivvár. Stivralahttu Klemet Amund Eira ii leat dieđihan bohtima iige viibama.

Elle Ristiinna jođihii čoahkkima ja Lemet-Jon Ivvár doalai fas beavdegirjji. Čoahkkima gohččun ja čoahkkima áššelistu dohkkehuvvuiba (vuolábealde).

Áššelistu evttohuvo leat ná:

ÁŠŠI 14/2015 DIEĐÁHUSAT

ÁŠŠI 15/2015 OĐASTIT PROŠEAKTAOHCAMA SÁMEDIGGÁI

ÁŠŠI 16/2015 SÁMI ÁRBEDIEHTOGUOVDDÁŽA ÁSAHŠAPMI

ÁŠŠI 17/2015 DEANUČÁZÁDAGA BIVDONJUOLGGADUSAT

ÁŠŠI 18/2015 BORASSPIREVAHÁGAT EALÁHUSAIDDA

ÁŠŠI 19/2015 EARÁ ÁŠŠIT

ÁŠŠI 14/2015 DIEĐÁHUSAT

- a. Sámedikki dievasčoahkkin 30.11.2015-04.12.2015, ovdaolmmoš ja čálli guovttos muitaleaba osiid dievasčoahkkima meannudeamis, erenoamážit ealáhusáššiid ja eatnamiid geavaheamis jna.
- á. Sámediggi lea ohpihii guodđán ealáhusdoaimmadoarjaga ohcamii meannutkeahhtá gitta loahppa jahkái. Dat dieđusge dagaha searvvi doaimmaide váttisvuhtan sivas go ruhtadilli ii leat čielggas ovdal jagi loahpas. Áššemeannudeaddji lea ovdal juovllaid lohpidan mearrádusa doaimmaruhtaášši mas lea árvu 75 000 kr.
- b. Searvvi stivralahttu Veikko Guttorm lea dieđihan joatkkit searvvi stivrras.
- c. Njálmmálaš dieđáhusat

Mearrádusevttohus:

1. Ovddiduvvon dieđáhusat válđojit vuhtii.
2. Stivralahttu Veikko Guttorm sávvojuvvo bures bohtima fas searvvi luohttámušolmmožin, ja váldá otná čoahkkima rájes fas su stivrrasaji.

Mearrádus:*Nu mo evttohuvvon.***ÁŠŠI 15/2015 OĐASTIT PROŠEAKTAOHCAMA SÁMEDIGGÁI**Áššeovddideapmi:

Searvi ozaid čakčat 2015's doarjaga Sámedikkis guorahallat váikkuhusaid Deanučázadaga árbevirolaš sámi bivdui sivas go eiseválddit leat jo máŋga jagi rievadan bivdonjuolggadusaid mat vahágahttet garrasit guovllu luossajoga bivdui ja mearasámiid vuotnaluosabivdui. Ohcan lei lágiduvvon ovttas Tana og omegn laksefiskeforening servviin. Sámediggi lea biehttan addimis prošeaktii ruhtadoarjaga 250 000 kr. Ohcama leimmet maiddái geassit 2015's ovddidan Sámedikki presidentii persovnnalaččat. Biehttančielggadeamis dadjo ahte searvi ii leat bures doarvái deaivan ohcama lágidity bušeahtapoastta njuolggadusaid ektui.

Maŋŋil biehttaleami deaivvadii searvvi beaivválaš jodiheaddji odđasit Presideantta Aili Keskitaloin, Kárášjogas juovlamánu 3. beaivve d.j. Sobadeimme ahte searvvi bealis ii guoddaluvvo biehtalusmearrádus, muhto baicce geahččalat ohcat odđa oktasašohcama mii galggašii gaskkustit dieđuid man láhkai nákcet buorebut ovttas bargat Deanučázadaga luossanálliid seailuheamis. Prošeakta lea ovttas Deanučázadaga vuoigatvuodalaččaid serviin. Dán ohcama ruhtaárvu Sámediggái lea 150 000 kr. Oktiibuot leat dán prošeaktagolut 1 105 000 kr. Kompetansesenter for villaks og vanmiljø, Namsosas galggašii gokčat 890 000 kr oasi goluin. KVL dikšu ohcama odđajagimánus 2016's. Ohcan čuovvu mielddusin.

Mearrádusevttohus:

Bajit čielgaduuvvon prošeaktaohcan Sámediggái 150 000 kr árvosažžan dohkkehuvvo. Eaktu prošeavtta álggaheapmái lea ahte KVL juolluda ohccojuvvon ruhtasubmi 890 000 kr doarjjaruđa oppalašgoluid várás gokčat.

Mearrádus:*Nu mo evttohuvvon.***ÁŠŠI 16/2015 SÁMI ÁRBEDIEHTOGUOVDDÁŽA ÁSAHEAPMI**Áššeovddideapmi

Sámi allaskuvla lea lágidan čakčat 2015's raportta nu gohčoduuvvon pilohtaprošeavtta sámi árbediehtoguoovddáš ásaheami hárrái. Dán doaimma várás lea Sámediggi 2012'as juolludan ruhtadeami ja hutkan dasa bargoviidodaga, dan seammás go departemeanta ge lea ruhtajuolludeami dasa luvven. Dán

áššeovddideapmái lágiduvvo raportta čoahkkáigeassu sámegillii. Váldoraporta lea dárogillii, man sáhtta tinguot Sámi allaskuvllas.

Ráportta álgu

Raporttas celko ahte árbevirolaš eamiálbmot máhtu duohkái lea guovlluolbmuid čuđiid jagiid mielde čohkkejuvvon gelbbolašvuoda vásáhusat, masa gullá olbmo eallingeardi, kultuvra, luondduriggodagaid doaladeapmi, hálddašeapmi ja ovddideapmi. Eami-álbmoga servodagat leat árbevirolaš máhtu vuodul doaibman ja seailluhuvvon. Stáhtat leat geatnegahtton dása addit árvvu ja suodjalusa nu ahte eamiálbmogat birgejit sin eallingerddiid, árbevieruid ja servodagaid doalahit ja ovddidit. Eamiálbmogiid árbevirolaš doaimmaide ferte geavatlaččat addit válddi nu ahte nákkejit dađistaga doalvut ja čilget sin árbevieruid ceavzilis beliid maiddái odđáigge mánggabealat luonddugeavaheami oktavuodas.

Allaskuvla raporterena lea vuolggahuvvon bohtosiin maid lea vásihan proševtta áigodagas, dasto guorahallan árbediehtofáttá birra Sámedikki ja departemeantta diehtogálduin, ollu čoahkkimiid doallama oktavuodas, servviid oasálastimis ja dihto ásahusain ja olbmuin váldán oktavuodaid geat Norgga bealde barget árbevieruin, sivas go dát siskkildit prošektii beroštahti juksanjoavkkuid.

Árbediehtoásaheamis lea oaivil ahte galgá ceggejuvvot riikkaviidosaš máhtto- ja riggodatguovddážin mii galgá bargat sámi árbevirolaš máhtuin masa gullá áimmahuššat sámi luonddugeavaheapmi ja luondduáddejupmi.

Juksanjoavku

Juksanjoavku galgá leat sámevuovllu luonddueatnamiid riggodagaid geavaheaddjit ja dat geat barget árbedieđuin iešguđet dásiin, earret eará sámi geavaheaddjit (ea.ea. sámevuovllu báikegottit ja bođuolbmot), mánáidgárddit, skuvllat ja oahpahusásahusat, sámi ásahusat, organisašuvnnat ja searvvit, háldda- husat ja almmolaš eiseválddit.

Oaivil

Oaivil guovddážin lea, ásahit das njealjejuolggat luovi (lágádusa) mas lea ceggejuvvon ruossalassii muorat, čájehan várás málle mo ásahusa sisdoallu galggašii hábmejuvvot. Rusttegis (guovddážis) lea njeallje luovvecakki (ossodaga):

1. Sámi máhttovuodđu (samisk kunnskapsgrunnlag fra dokumentering til tilgjengeliggjøring)
2. Oahpahus (kompetansebygging, utdanning og opplæring)
3. Lágideapmi (tilrettelegging, veiledning, koordinering og informasjon)
4. Ovttasbargu (samarbeid)

Guovddáš lea jurddašuvvon leat riikkaviidosas máhtto- ja riggodatguovddáš mas lea stuorit bargoviidodat go dábálaš guovllu ásahusain mat barget árbedieđuin.

Guovddáš galggašii danin:

- Čuovvolahttit Mánngabealat luonddulága § 8 (ON konvenšuvnna biologalaš mánngabealatvuoda vuodul, artihkal 8 (j) ja 13 (a), dasto UNESCO konvenšuvnna vuoignaduoji kulturárvvu, luonddu- ja máilmmimáhtu suodjaleami várás (fáddáguovlu 4).
- Bargat dan ala ahte áimmahuššat ja ovddidit álbmotrievttálaš gustodeaddji dásiid mo suodjalit eamiálbmoga árbevirolaš máhtu ja servodateallima.
- Lágidit ja duodaštit sámi árbevirolaš luondduáddejumi nu ahte dan sáhtta geavahit ávkin riggodagaid geavaheamis ja eiseválddiid mearrideami hálddašeami daguin.
- Vieččat, nanustit, vuogádahttit ja gaskkustit sámiid árbevieruid Norggas oktasaččat guovllu ovddastumiin.
- Ovddidit vuogádagaid mat nanosmahttet, sealluhit, suodjalit, ráddjejit ja gaskkustit árbedieđu máhtovuodu.
- Bargat dan ala ahte árbediehtogelbbolašvuoda sajádat dutkamis buorrána ja leat gávdnamis dutkama várás.
- Ealljárit ožžodit sámi árbevirolaš máhtu sirdit boahhteáigge buolvvaide čađa mánáidgárddi, vuodđooahpahusa ja alit oahpu olis.
- Ásahit buriid lágidemiid, buoret bargoálššaid, lasi gaskkustemiid, loktet diehtujuohkimiid ja hukset nanu fierpmádagaid nu ahte árbediehtoárvu loktana bajit dássái mii buktá ovddideaddji ja čielggadeami doaimmaide eanet fuolalašvuoda.

Guovddáži adno dán lágan gelbbolašvuoha:

- Alla fágateorehtalaš gelbbolašvuoha árbevirolaš máhtus ja sámi luondduáddejumis, fáttáin main lea dárbu alla dutkangelbbolašvuoha ja lassin árbevierus buorre hálddahaslaš gelbbolašvuoha.
- Dohkálaš gelbbolašvuoha ja guhkes vásáhusat árbevieru duodašteamis, renoamážit árbevieru vuogádagaid ásaheamis.
- Pedagogalaš gealbu ja vásáhus nákcet ollašuttit geavahussii árbevieruid mánáid ja nuoraid dássái.
- Dihtorteknologiija gelbbolašvuoha ja nagodit dáikko bokte lágidit árbegealbovuodu ávkin viiddis geavaheaddji joavkkuide.
- Dábálaš hálddahaslaš gelbbolašvuoha.

- Máhttit alladási njálmmálaš ja girjjálaš sámegeiela ja daid suopmaniid.

Vejolaš organiserenmállet lea raporteremis árvaluvvon:

Vejolaš organiserenmállet: Raporta árvala guovddáži dan lágan organiserenmálle mii heive ásahusa ulbmilii ja dan gelbbolašvuhtii. Mii guoská guovddáža organiseremii, de árvaluvvo raporttas viđa málliid gaskkas válljenvejolašvuhta, mat leat:

Málle 1: Guovddáš mii lea oassin Sámi allaskuvllas, vuollásaš allaskuvlastivrii.

Málle 2: Guovddáš mii lea oassin Sámi allaskuvllas, muhto masa gullá sierra stivra.

Málle 3: Guovddáš lea sierra vuoigatvuođalaš, ravdavuodđudus Sámi allaskuvlii.

Málle 4: Guovddáš lea sierra hálddašanorgána ja masa gullá sierra doaibman fápmudus, lea gullelaš departementii.

Málle 5: Guovddáš lea iešheanalaš vuoigatvuođalaš, lávdejuvvon guovlluid mielde, vuođđudus mas ii leat čanus Sámi allaskuvlii

Bušeahhta ja ruhtadeapmi:

Dehálamos oasit guovddáža bušeahhtas leat bálkágolut sihke váldokontorii ja guovllukontoriidda, lassin dása bohtet sosiálagolut, bargiidevttolaš golut, dábálaš doaibmagolut, bálvalusoastimat, visteláiggut ja mátkkit. Guovddáš mas leat guovllukontorat gáibiduvvojit jámma oktavuoddat dollot kontoriid gaskkas, man várás lea dárbu deaivvadan čoahkkimiidda. Dásage adnojit oidnot bušeahhtas golut. Leat váttis dárkilit árvalit jagi oppalaš goluid guovddáža doallamiid, muhto unnimusat gal manná 8.1 miljovvna, man várás galggašii gávdnat ruhtadeami stáhtabušeahhtas.

Rapporta loahpparávvagat:

Sámi allaskuvla árvala ahte guovddáža ásaheapmi vuolggášii ná:

Namma galgá leat Árbediehtu-senteret- Árbediehtuguovddáš.

Guovddáš galgá bargat árbevirolaš máhtuin sámi luondu- ja sámi luonduáddejumi vuodul, ja doaibma vuolgit njeallje vuođđoáigumušas, Sámi máhttovuodđu (1), Oahpahus (2), (Lágideapmi 3) ja Ovttasbargu (4).

Organiserenválljen galgá mearriduvvot dan vuodul man láhkái buoremusat olahivččii guovddáža ulbmiliid, juksanjoavkkuid ja váldodoaimmaid, ja nu ahte

guovddáža fágalaš ja politihkalaš iešheanalašvuohta lea doarvái sorjjasmeahtun.

Árbediehtoguovddáš bohtá su doaimmastis lágidity máhttovuođuid almmolaš hálddašupmái mat galggašedje bohtit ávkin dáid mearridanvugiide. Danin árvaluvvo ahte doalahuvvo doarvái virggálaš gaska mearrideaddji eiseválddi ja doaibmabidjolóáideaddji guoktá ektui. Guovddáš mii lea iešalddes hálddašan-orgána, ja mas lea sierra váldi sáhttá bohtit unohas virgedillái jos guovddáš čadnojuvvo njuolgga departemeantta vuollái.

Dán lágan guovddáža fertešii sajáidahttit leat gelbbolašvuođa doaibmama várás dan sadjái go leat kulturguovddáš, ja dán vuodul lea dehálaš čatnat guovddáža máhttovuođolaš ásaussii nu mo Sámi allaskuvlii mas dutkan ja alitoahppu lea váldodoaibman. Danin rávvejuvvo raporttas ásahtit guovddáža Sámi allaskuvla vuollásažžan.

Man lágan organiserenmálla de vállješ, de guovddáži goit lea ávkkálaš ásahtit fágastivra. Stivra galgá hukset ásaussii nanu buorredohkálaš nama ja buriid čatnosiid sámi servodahkii, ja fuolahit ahte sápmelaččat ieža dahket guovddáža fágalaš ja ekonomalaš vuoruhemiid man vuodul guovddáš galgá doaibmat. Stivra galgá bearráigeahččat ahte dan fágalaš giddodagat ovddastit iešguđet sámi guovlluid ja viidát sámi luondugeavaheemiid.

Danin raporttas válljejuvvo málla 2 guovddáža ásahepmái, ja gullat Sámi allaskuvla vuolalažžan. Guovddáš galgá lávdejuvvot guovllukontorain.

Joatkka árvoštallamat

Dehálaš árvoštallamat 2016`s lea makkár organiserenmálla ja bargovuogáda heivešii buoremusat guovddáži ásahtit.

Mearráduš

1. Sámi ealáhussearvi lea duhtavaš go Sámi allaskuvla joavku lea gárvánahttán rivttes áiggis Sámi árbediehtu pilohtaprošeavtta raportta čakčat 2015`s. Sámi ealáhussearvi olbmot leat beassan čuovvut fárus muhtin prošeaktaosiin, erenoamážit semináradollamiin mas maiddá leat lágidan dihto luondugeavaheami birra logaldallama. Dadjat oppalohká leat duhtavaččat Sámi allaskuvla prošeavtta lágideamiin, erenoamážit go dan mađe viidát lea fitnen oasálastit sámi guovllu berošteaddjiid dán dehálaš bargui. Prošeakta oktavuodas leat maiddá badjánan imaštahti vásáhusat go sámit dänge oktavuodas vásihedje man rašis ja uhcán beroštahti dilis sámi árbevierut duodai leat Norggas. Danin ge galggašii dán lágan guovddáš bohtit doaibmat jođánit. Mii imaštát gal manin raporta lea dušše čállon dárogillii, go jurddašat man dehálaš gaskaoapmin giella lea árbediehtoduodásteamis.

2. Searvi lea ovttaoavvilis guovddáža ásaheapmái, muhto livččii lean vuogas raporttas idihit maiddái dan stuorra sámi vuostehágu ásaheapmái maid prošeakta deaividii sin bargoáigodagas. Erenoamážit go stuorra ásaheapmái maid sámi guđde gaskkan prošeavtta oasálastima. Vuostemiella orui badjánan sivas go álggogeahčen prošeaktaáigodaga vuhtte eará guovllu sámit ahte prošeakta-olbmot ja muhtin Sámedikki áirasat bahkkestedje árrat reavvat prošeavtta dan guvlui ahte lea jo gárvvisin lágiduvvon ovdal loahpaheami ahte guovddáš galgá ásaheavvot Guovdageidnui ja Sámi allaskuvlla vuollái.
3. Sivas go eanáš sámi ásaheapmái háliidit hukset ja doalahit válde sámi ásaheavvot lávdenmálla vuogis, málla man vuogis dieđusge juksá viidábut ja álkit sámi máhtolaš olbmuid ja ásaheavvot, de danin Sámi ealáhussearvi bivdá ahte Árbediehtoguoovddáš ásaheavvot 5. málla vuodul. Dán vuogis galggašii guovddáš ásaheavvot sierra iešheanalaš vuodđudussan, man duohkáii maiddáii ceggejuvvo sorjjasmeahtun fágastivra earret dieđusge hálldahuslaš stivrenorgána. Vuodđudeaddjit galget leat miehtá sámi ásaheavvot, omd. ásaheavvot mat dál jo čohkkejit ja lágidit árbevieruid. Ásaheavvot ieš maŋŋil mearrida dieđalášvuodá čatnosiid ásaheavvot mat doibmet miehtá sámi ártalaš máilmmis.
4. Guovddáža doaimmaide galggašii stáhtabušeavvot (mat gokčet miehtá sámi) bokte fitnet ruhtadeami, man jahkásaš golut lahkoniit 9 mill. kruvnnu, (vistehuksengolut eai leat dás fárus). Guovddáš galggašii boahit johtui nu jođánit go vejolaš (2017).

Mearráduš:

Nugo evttohuvvon.

AŠŠI 17/2015 DEANUČÁZÁDAGA BIVDONJUOLGGADUSAT

Áššovddideapmi:

Norgga Suoma Kommišuvdna Deanučázádaga guolásteami várás lea vahku dassái mearridan ođđa bivdonjuolggadusaid guovlluolbmuid mat gullet Deanučázádaga rádjajohkii.

Mearráduš evttohus:

1. Stáhtat leaba luossabiologaid rávvagiid vuodul gohččon šiehtadeaddjiid garrasit njeaidit (badjel 30%) bivdodeattu Deanučázádagas sivas ballu Deanu luossanáliid duššamis. Ođđa njuolggadusat dagahit stuorra vahágiid guovllu olbmuid fierbmebivdui, golgadeapmi lea jagi 2016 rájes dadjat buot eret ráddjejuvvon, moadde bivdobeavvii dušše bážii

golgadeapmái. Dás duohko ii beasa šat bivdit guovllu olmmoš go ovttain firpmiin háválassii. Vierisolbmuid bivdu lea uhcit ráddjejuvvon, mii lea jo eiseválddiid beales šaddan dábalaš vierrun. Guovlluolbmot dat vahágahttet luossanálliid, sii orrot oaivvildeamen eaige stuorra vieris-bivdovalvvit.

2. Guovlluolbmuid rávvagat mat leat vuolgán guhkit áigge árbevirolaš bivdomáhtus, eai leat eiseválddit vuot dohkkehan álggaga. Dan mii eat šat dohkket, maiddá dan geažil go guovllu árbevirolaš máhttu dál viimmat (2008`s) lea ožžon láhkasuodjalusa Mánngabealat luonddulágas (§8).
3. Deanučázadaga guolástanhálddahas lea danin geatnegasvuohta jodánit álggahit stuorit dutkosa man láhkái guovllusámi árbevirolaš bivdui váikkuhit manjimus áiggiid dávjjit odđa ásahuvvon bivdonjuolggadusat, ja čielggadit dan seammás makkár givrodat sámi bivdoárbevieruin leat boahteáigge stáhtaid garra gáržžidusaid duostumis. 7

Mearrádus:

Nugo evttohuvvon.

ÁŠŠI 18/2015 BORASSPIREVAHÁGAT BOAZODOALUS

Áššeovddideapmi:

Searvvi beaivválaš jodiheaddji (čáli) lea hui bajildasat guorahallan man vuogi mielde Norgga guovllueiseválddit meannudit ja mihtidit boraspirevahágiid sáme guovllu ealáhusaide. Čálus čuovvu čoahkkingohččuma mielddusin.

Sivas go ášši lea dan mađe duođalaš ealáhusaide (erenomážit boazo- ja sávzzadollui) de dán báhpára duogášáigumuš lea vuos oahpásmuvvat boraspireáššái, ja jos leš dan mađe miellagiddevaš stivralahtuin loktet ášši vuđolabbot go dán čállosa dássái, de bivdá danin hálddahas das stivrras oaivila.

Mearrádusevttohus:

Boraspirevahátbábir maid beaivválaš jodiheaddji lea álggahan čielggadit, galgá hálddahasat joatkašuvat. Dán muddui lea dat veaháš guorahallan dušše guoskan moatti orohatguovlluin ja sávzzameahceguovlluin. Guorahallama sáhtášii guoskkat maiddá Kárášjoga orohagaide ja mehciide.

Mearrádus:

Nugo evttohuvvon.

ÁŠŠI 19/2015 EARÁ ÁŠŠIT

Hálddahasat eai loktejuvvo oktage ášši eará áššiid vuolde.

Siidu 9

Stivra čoahkkingohččun 18.12.2015

Dasto káfestallan. Čoahkkin nogai tii 17,00.

Elle Ristiinna Saba /s.
ovdaolmmoš

Veikko Guttorm /s.
stivra lahttu

Lemet-Jon Ivvar

stivralahttu/čálli